

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Series Romanorum Pontificum Cum Reflexionibus
Historicis**

Kolb, Gregor

Augustæ Vindelicorum, 1727

VD18 14497719

Seculum decimum quartum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70934](#)

Seculum decimum quartum.

CXIII. *Benedictus X. Tarvisinus
Venetus.*

BENEDICTUM IX. dicunt hunc illi, qui plures hujus nominis Pontifices non invenerunt, duobus ejusdem nomenclaturæ Pseudo-Pontificibus, vel etiam uni hujus nominis Pontifici nec locum nec numerum inter Pontifices concedentes. Pastor is filius in juventute Venetiis à parvolorum instruclione vietum tenuem pædagogus quæsivit; inde verò in D. Dominici Ordine alumnus, ac temporis successu summis quibusvis muniis summa cum laude perfunditus, totius Ecclesiæ Pastor probatus fuit: Bonifacii enim VIII. rigorem moderatâ Clementiâ emendatus Albertum Imperatorem novis privilegiis honoravit; Philippum Galliæ, Fridericum Siciliæ, Ericum Daniæ Reges cum duobus Cardinalibus de Columna Ecclesiæ Communione ex parte restituit. Simile beneficium Orientis Imperio impertiens, idque Romanæ conciliaturus Ecclesiæ litteras ad Serviæ Regem Orosium, aliósque ad hanc rem viros idoneos dedit. Clericos etiam cum Monachis de Sacramentorum Administratione litigantes ita composituit, ut Episcopis ac Parochis de suo splendore acjure nihil adimeret, Monachos tamen etiam non nimium premeret, bilancem æquam inter utrosque constanter tenendam ratus. Dum verò laudatissimis hisce operibus institutus Benedictus, vitæ longioris telam in Pontificatu tam bene cœptam teste Ciaconio intercidit porrecto veneno juvenis, qui, ut fama fuit, ab invidis Præsulibus subornatus rusticana veste, ut fructus venenatos porrigeret, nequitiam suam tegebat. Veste simili ob causam longè dissimillimam delectatus est summopere Benedictus; matrem enim non nisi vili ac rusticano habitu indutam suum in conspectum admisit, ignobilium haud oblitus natalium, plurimis tantum facinus mirantibus, paucis imitantibus. Sedit m, 8.

CXIV. Cle-

CXIV. Clemens V. Aquitanus Gallus.

ANNUS numerabatur à nato Servatore millesimus trecentesimus quintus, cùm Româ Avenionem in Galliam transiit Ecclesiæ summa potestas, vi ac fraudibus omni jure ac æquitate potentioribus, atque per annos septuaginta & amplius triumphantibus. Novem mensibus in loco Electionis hæserunt Ecclesiæ Præsules Pontificii Electores, donec tandem summi momenti res trium Episcoporum arbitrio commissa, & Regi Galliæ Philippo per eosdem clanculum prodita miserrium sortita est eventum. Raymundus Burdegalensis Archiepiscopus transmigrationi huic velansam vel causam præcipuam dedit, cuius ingenium superbiâ elatum probè perspiciens Philippus Rex ipsi proposuit varia gravissimi momenti capita servanda, si in Pontificem eligi ambiret. Eorum caput erat

- I. Ut Raymundus in Pontificem electus Philippum Regem anathematis vinculâ solutum agnoscere.
- II. Ut simile beneficium etiam suis subditis secum interdictô nominatis exhiberet.
- III. Ut Regi Philippo quinque annorum decimas non negaret.
- IV. Ut gesta & acta Bonifacii VIII. irritaret.
- V. Ut duos Cardinales de Columna priori dignitati ac honori penitus restituere.
- VI. Ultimum reservavit sibi Rex suo tempore primùm Pontifici aperiendum.

Omnia hæc se observaturum juramentò promisit Regi Raymundus: juramentum addidit etiam Philippus, quo suam operam & fidem regiam Raymundo promittebat. Hic igitur Pontifex electus ac coronatus fuit præsentibus Galliæ, Angliæ, & Aragoniæ Regibus, aliisque summæ nobilitatis viris Lugduni passim omnibus gaudio exultantibus. Verùm hanc novam & inusitatam in Gallia lœtitiam plurimùm turbavit collapsus paries, qui Clementem novum Pontificem suo de equo dejecit, coronâ Pontificiâ procul excusâ. Inter alios eximii nominis viros desiderabatur Dux Minoris Britanniæ; Carolus verò frater Regis periculoso vulnus accepterat.

perat. Evenit paulò pòst, ut inter famulos Pontificis & Cardinalium grave certamen ortum fuerit, in quo ipsius Clementis frater vitam amilfit. Infandum omen hoc facilè notarunt inter omnes illi maximè, qui materiam præbebant. Cæterùm confirmatus Pontifex Raymundus ut Philippo Regi quadantenus satisfaceret, Cardinales de Columna pristinæ dignitati continuò restituit; Bonifacium verò Pontificem ut condemnaret, aut ejusdem acta irritaret, aut eundem hærefoes reum accusaret, nulla ratione adigi poterat, et si se id facturum juramentò promisisset. Eo tempore Albertus Austriacus à conjuratis hostibus propè Königsfeld à occisus fuerat; Philippus igitur Rex Galliæ Imperii habenas summo desiderio ambivit, cuius vim ac fraudes ut eluderet tandem Clemens V. continuò litteras ad Imperii Electores clam dedit eosdem serio commonens, ut absque mora Imperio Imperatorem novum præficerent. Adhac Templariorum Ordinem tria maximè ob vitia in Concilio Viennensi accusatum ac condemnatum abrogari curavit, quorum Præses Mola cum judicibus præsens adesset, ad Dei Supremi Judicis tribunal appellasse, simùlque Clementem atque Philipum citasse dicitur. Et ecce! uterque comparuit, eodem ferè anno uterque mortuus, Clemens quidem 1314. Sed. 8.

CXCV. Joannes XX. dictus XXII. Cadurcensis Gallus.

PATRE futore natus, post exhibitos in Gallia alisque regnis ac provinciis virtutum ac doctrinæ eximios profectus, Portuensis Episcopus fuit electus ad supremum dignitatis gradum denique alcensurus, Clemente V. defuncto ob Cardinalium pertinacissimas dissensiones Sacra Sedes per annos duos & menses tres viduata lugebat, cui malo remedium tandem statuendum ratus Philippus Galliæ Rex, Electores Pontificios dolò haudquam noxiò congregatos arcta custodiâ cinxit, ante electum novum Pontificem haud dimittendos. Electus itaque Avenione in Romanum Antistitem Joannes XX. Divis Ecclesiæ Confessoribus associavit D. Thomam Aquinatem; in Divorum Episcoporum verò numerum adscripsit D. Thomam alterum Herfordensem in Anglia quondam Episcopum. Ordinem etiam Equitum Christi in Lusitania confirmavit; PP. Carmelitarum verò studiis motus, quin jubente ipsa Virginum ac Dominarum Maxima Scapularis, ut vocant, religiosum usum commendavit, & demum Clemen-

Clementis V. Constitutiones cum suis Extra-vagantibus legibus Juris Corpori inseruit. De Imperii sceptro tunc temporis summis certabant viribus Fridericus Pulcher Austriae Archidux & Ludovicus Princeps Bavarus, quorum hic tandem viator Joannis Pontificis hostis capitalissimus est factus : Italiam enim jam Cæsar cum exercitu petiit Gibellinorum furoribus adversus Romanam Sedem, aut verius hunc Pontificem jam accensis oleum daturus. Ab aris proin remotus Cæsar Pontificem ipsum judicare, & reum mortis pronuntiare non erubuit. Tres authores aut adjutores potissimi fuere, Jandunus nempe Perusianus, Marsilius Paduanus, & Wilhelmus Ocamus, qui ore & calamo contra Romanam Sedem inflammabant Imperatorem adeò , ut condemnati Pontificis in locum substituerit Petrum Corvaram ex FF. Minorum Ordine Sacerdotem, Nicolaum V. dictum , qui tamen post annos geminos errorem suum bis tèrque publicè confessus fuit ; projiciens demum etiam sese ante Pontificis pedes, filii prodigi verba identidem repetiit : *Pater, peccavi in cælum & coram te &c.* Sublato hoc schismate turbas in Ecclesia maximè Gallicana suscitabant Gerardus Cottus & alii hæretici, qui ex D. Justino, D. Irenæo , & Tertulliano , sese demonstrasse gloriabantur ; *ante carnis resurrectionem in cælo Beatis perfectam Dei visionem haudquam concedi.* Hanc pravam sententiam dum non continuò condemnavit Joannes, mox inter hæreticos à Ludovico Imperatore, aut verius ab hujus adulatoribus est palam numeratus : qui tamen Pontifex in vita & morte fuerat abundè testatus, se in rebus omnibus cum Ecclesia Catholica constanter sensisse ; cui Ecclesiæ incrementum etiam in Oriente maximum additurus collegit per annos Sedis 18. decies septies aureorum centena millia, quibus ipse Successori relictis coeli thesauros majores adeptus est an. 1334.

CXCVI. Benedictus XI. dictus XII. Tolosanus.

IACOBUS Furnerius primò vocatus, fabri, aut, ut aliis placet, molitoris filius, morum, doctrinæ , ac virtutum splendore instar clarissimi syderis inter Patres Cistercienses fulsit. Prä reliquis virtutibus eminebat summa ejusdem animi demissio , qua se pigrum animal dicere consueverat. Unde etiam Cardinales uni Furnerio Pontifici eli-

R. P. Kolb Series Pont. Pars III.

Kk

gendo

gendo intentos interrogavit, num asinum in Ecclesiæ Caput ele dari forent? electus tamen vel ob hoc etiam Supremus Antistes Ludovicum Imperato rem Ecclesiæ conciliare summō studio laboravit, cui tamen studio majoribus obstatere viribus Reges Galliæ, Siciliæ, Hungariæ, Bohemiæ atque Poloniæ cum multis in Germania viris Principib⁹: quin & ipse Ludovicus pessimorum Confiliariorum suorum artibus retractus alteram anathematis sententiam in se provocavit: vice enim altera dum Pontifex Cæsaris amicus esse peroptavit, Cæsar Spiræ in Electorum Imperii conventu propositis contra Joannem XXII. dictum & Benedictum XII. querelis gravissimis statuit & velut ex tripode loqui intendit: *Romanorum Imperatorem nemini subesse, omnibus praesse, eidem proin competere potestatem eligendi Romanum Pontificem.* Romam Pontifex relicta Avenione repetere serio proponebat sibi equidem; verū Cardinalium quorundam & multorum in Gallia virorum potentissimorum consilio permotus novum palatium sibi suis que Successoribus Avenione extruxit in Italia rebus turbatissimis: Romæ tamen licet absens ne deesset paratis auxiliis, præter alia basilicæ Vaticanae teatum refici curavit, missis eum in finem quinquaginta aureorum milibus. Templa complura præter Academiam Veronensem datis stipendiis largissimis erexit; privilegiis verò Illustravit Heidelbergense Gymnasiū à Ruperto Electore Palatino nuper erectū. Etsi itaque in omnes foret liberalissimus, nullis tamen precibus eò permoveri potuit, ut sanguinis cognitione sibi junctis quicquam temporalis boni conederet, respondere solitus: *Romanum Pontificem consanguineos non habere.* Item: si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero. Et sanè absque omni graviori macula Benedictum hunc vitam duxisse & finiisse, testati sunt præter multos testes non pauca miracula. Sed. an. 7. mortuus 1342.

CXCVII. Clemens VI. Lemovicensis Gallus.

IN monasterio D. Benedicti ad Casam DEI dicto quondam Prior, ut vocant, ex Priore Abbas Fiscanensis, ex Abbe Episcopus Arelaten sis, & mox Senoneisis Archiepiscopus, ac demum SS. Nerei & Achillei Cardinalis, vir teste Petrarcha fui temporis litteratissimus Philosophus & Theologus præstantissimus facile omnes superabat memorie

capa-

capacitate, quam gravi ac periculoso corporis lapsu ac capitis impulsu im-
petrâsse est creditus. Pontifex Avenione promulgatus Carolum IV. Re-
gis Bohemorum filium Romanorum Imperatorem eligi curavit, ut tan-
dem Imperii solio excluderet penitus Ludovicum Bavarum, qui Aquis-
grani frustra cum exercitu adventum Caroli præstolabatur, ut futuram
Cæsaris electionem impediret: hanc itaque etiam ob causam tertium a-
nathemate proscriptus in morte salutaris pœnitentia, ut referunt multi,
plenissimâ tandem quievit. Ea ætate inter se se mutuô odiô dissidebant Phi-
lippus Gallorum & Eduardus Anglorum Reges, quos inter amicitiam con-
ciliare incassum laboravit Clemens; ab iis enim prælium tam grave com-
missum fuit, ut cæsis 20000. Gallorum ipse Rex Philippus vulneratus, e-
jus verò frater occisus, nec minùs trucidatus fuerit Joannes Bohemorum
Rex, Rege Romanorum Carolo tribus vulneribus fauciato. Neapolitanum
tunc quoque regnum turbabatur plurimum; Joanna enim Regina, ut se li-
beraret suspicione mortis, Andreæ Regio conjugi, fratri Hungarorum
Regis illatae, ad Pontificem configuit, cui etiam Avenionem tunc vendidit,
pecuniis ibidem acceptis exercitum conscriptura, ut regnum sibi adem-
ptum recuperaret. Italia non minùs vexabatur furiosis Colæ facinorosi &
ex infima plebe hominis, qui partim audaciâ, partim oris facundiâ tantum
authoritatis in Romanos cives sibi conciliavit, ut septem coronis ornatus
Pontificem ac Romanorum Imperatorem Romam vocare ad dicendam
causam coram se judge non erubuerit. Pontifex tunc agebat in Gallia, cu-
jus Regibus sub specie utraque more Sacerdotum sacram Synaxim sumen-
di copiam fecisse scribitur. Jubilæum quoque licet absens instituit Romæ
anno quinquagesimo ab eo tempore instituendum deinceps. Egit plu-
rima alia prorsus insignia, inter quæ & istud fuit, quod D. Iwonem Juris-
peritorum decus & D. Elzearium quondam in Provincia Gallæ Comitem
adscripsit Beatorum numero, ad quos, ut piè credimus, ascendit & ipse
an. 1352. Sed. 10.

CXCVIII. Innocentius VI. Gallus, Lemovicensis.

OMNIBUS prodeesse, nemini obesse percupidus Innocentii sibi nomen
adoptavit, cui ex Cardinale & Episcopo Ostiensi in Pontificem electo

Kk 2

quatuor

quatuor conditiones servandas præscribebant Electores sacri , quas tamen ipse Pontifex facile elusit, utpote in extreum Ecclesiæ præjudicium postulatas verius, quam petitas. Bella inter Christianos Principes sublata, ex Occidente in Orientem transferri cupiebat maximè; bellum tamen inter Joannem Gallorum, & Eduardum Anglorum Regem feruebat identem magis; Joannes enim cum filio Philippo Audace vicit ac captus, toto triennio in custodia Anglicæ detentus hæsit; donec tandem Aquitaniæ Gallorum ditioni per transactionis fœdus subiectâ Rex ad sua rediit regna, suis à Gallis divinis propemodùm honoribus receptus. Ecclesiæ bona tunc in Italia passim rapuerant complures prædones potentissimi , contra quos Algidius Alburnuzius Cardinalis Hispanus , partim suorum facinorum egregiorum famâ, partim armorum ac militum tractandorum peritiâ, brevi tempore omnia restituit Ecclesiæ. Is loco Pontificis Romæ Imperii diadematæ exornavit Carolum IV. solertissimum in reparandis Ecclesiæ damnis Imperatorem. Interea Innocentius summò studiò laboravit, Romanam aulam pravis moribus purgare , trahens exemplò suò minores se Ecclesiæ Prælatos ad imitationem, quos brevi, sed efficaci methodo consuevit alloqui : suam & Ecclesiasticorum omnium vitam ceteris exemplo esse debere ad imitationem Salvatoris nostri , cuius tota vita ad institutionem humani generis respexit. Dum ad scelerum destructionem adeò incubuit Innocentius, haud oblitus est ædificiorum tum sacrorum tum profanorum. Verum dum Avenionem novis cingere mœnibus paravit & munimentis, ipse inclusus fuit sepulchro haud decempedali an. 1362. Sed. 9.

CXCIX. Vrbanus V. Belloquardensis Gallus.

DUM ex ipso Cardinalium Collegio nec universis nec multis unus placuit, nemini displicuit in Pontificem eligere VVilhelnum Grimardum in D. Benedicti Coenobiis primùm ad D. Germanum, indè verò ad D. Victorem in Gallia Abbatem à sui ævi Scriptoribus rarîs laudum encomiis exornatum. Vix summo in munere confirmatus fuit, in Asiam usque sua extendit desideria , Palæstinæ opem & auxilium potentissimum exoptans, quod tamen negârunt Imperii Principes bellis in Europa continuis fatigati; ex quorum numero amicitiae vinculò con junxit

junxit Carolum IV. Imperatorem, & Ludovicum Hungariæ Regem Caroli generum. Casimirum item Poloniæ & Valdemarum Daniæ Reges Ludovico Hungaro adhærentes. In Italia Bernabovem Vice-Comitem Ecclesiæ hostem pertinacissimum, bis Ecclesiæ communione privatum, armis denique victum, ipsum sibi & Ecclesiæ reddidit. Beguardorum deinde hæresin in Concilio Lugdunensi jam damnatam penitus eradicare contendit. Religiosarum non minus quarumdam familiarum corruptos mores detestatus, sumptuosa convivia, præsertim Novitiis vota religiosa profitentibus onerosa vetuit. Antistites etiam ab Ecclesiis suis sine gravi causa absentes sui officii serio & severè commonuit. Bononiense adhæc Gymnasium, longis bellorum turbis quassatum, suo vigori restituit; Cassinense verò Cœnobium à Joanne XX. in sedem Episcopalem proiectum, pristinæ Abbatiae statui restituit. Multa alia tum in Italia, tum in Gallia extructis novis ædificiis exornavit & ordinavit. His laudatissimis facinoribus motus Petrarca, aliquique viri consiliis clarissimi Urbano Pontifici suaserunt, ut reliqua tantisper Galliâ Romam minimum inviseret, rebus per Summorum Pontificum absentiam collapsis consulturus; quorum monitis ac multiplicatis precibus persuasus in Italiam, & denique Romam ubi pervenit, à Romanis Senatoribus demississimè exceptus fuit, offerentibus iisdem urbis claves debitæ Romano Pontifici subjectionis testes. Videlicet Roma tria, eaque Suprema toto facile in orbe capita, Pontificem nimurum, Imperatoresque duos Occidentis Carolum IV. Orientis verò Joannem Palæologum. In unam igitur convenere denuo Romana & Græca Ecclesia; adoratus fuit ab utraque simul *Divinissimus Spiritus à Patre & Filio procedens*. Agnitus est Romanus Episcopus Græcorum etiam Pontifex Supremus. Christi Servatoris nostri Corpus sub specie panis tam fermentati, quam non fermentati, contineri crediderunt omnes additō propositō, quo præsentem & futuram fidem firmarunt. His maximè arduis rebus partim præmisit, partim subjunxit negotia Ecclesiæ summè proficia; tot itaque gestis clarissimus Galliam suam Gallus Urbanus repetiit. In via obviam sibi habuit D. Brigittam, ex cuius ore haud vano intellexit, mortem sibi brevi obventuram, si in Galliam coeptum redditum luberet continuare. Vatem fuisse hanc Virginem quavis Sibyllâ illustriorem eventus comprobavit; tertio enim post adventum suum in Galliam mense mortem sibi non modò obviam, sed præsentissimam habuit an. 1370. Sed. 8.

Kk 3

CC. Gre-

**CC. Gregorius XI. Lemovicensis,
Gallus.**

PETRUS Rogerius illustrissimo Comitum Belfortiorum genere natus, Clementis VI. ex fratre Joanna Rogeria nepos quadragesimum aetatis annum agebat, dum festivo trium DD. Magorum die consecratus est Pontifex tanto honori reluctatus diutissime. Cardinalium numerum cum ad ingentem paucitatem redactum cerneret, viginti tribus auxit & exornavit aucti major meritorum aquissimus, non personarum acceptor: inter eosdem tamen Petrum de Luna dictum vates commonuisse scribitur, attenderet sibi, ne Luna ipsius eclipsin Ecclesiae tristem pateretur. Quam eclipsin sane tristem fuisse commonstravit schisma inter Bonifacium IX. & Petrum de Luna à Gallis excitatum. Ut Orienti periclitanti succurrerent Occidentis Reges, pacem Gallos inter & Anglos missis Legatis procuravit; per Legatos alios Joannem Palæologum in unione Ecclesiæ confirmavit. Ut vero virorum maximè Ecclesiasticorum mores emendaret, totius Christiani orbis Patriarchis, Archiepiscopis & Episcopis mandata dedit, ut Concilia provincialia congregarent. Episcoporum etiam ab Ecclesiis suis absentiam majori rigore prohibiturus Galliæ quempiam rogavit Episcopum, an non sibi vitio verteret tam longam sua ab Ecclesia Diœcesana absentiā? Reposuit mox Summo inferior Episcopus; an non & ipse Romanus Pontifex vitio summo sibi verteret tam longam Pontificum à Romana Sede absentiam? his verbis velut mutuis telis vulneratus uterque sapuit. Pontifici proin huic plurimum obstricta est Italia, quin universa Ecclesia; et si enim Gallus foret, Galliam tamen præter vivum adhuc genitorem, fratrem geminum, & alia multa in patria jucundissima reliquit, Rege & universo Gallorum regno resistente minimè retractus, ut Romæ supremum Ecclesiæ Caput mox Majorum sedere rursum occiperet, Catharina Senensis Virgo Divino Numine illustrata hunc in Italiam Pontificis redditum litteris multum urgebat, Petrarcha vero Doctor eximius Gallorum argumenta, pro Sede Avenione continuanda in lucem edita, argumentis fortioribus continuò confutabat. Dum tamen Romæ commoratus fuit Gregorius, partim exortis inter Romanos tumultibus, partim Cardinalibus aliorūque Galliæ addictissimorum hominum pravis consiliis

filiis mutatus est adeò , ut patriam suam repetere vix non statuerit animo firmissimè . Verùm repente obicem posuit mors amica Italìs , Gallis inimica , Gregorio autem inter sacrum & saxum herenti amicissima : post mortem enim etiam ab inimicis maximi est habitus , quos frequentissimos habuit ejus sepulchrum Romæ gloriosum . an . 1378 . Sed . 7 . mort .

CCI. Vrbanus VI. Neapolitanus.

QUINDECIM Romæ Cardinales degebant hoc tempore , undecim Galli , quatuor Itali ; hi cum Romanis aliisque suis maximè popularibus Gallorum in Gallos nimiam affectus propensionem veriti , natione Romanum , aut certè Italum eligi cupiebant in Romanum Pontificem , bonum universi sic postulare afferentes . Galli itaque Romanorum tumultum veriti Urbanum VI. elegerunt Bartholomæum Brignanum dictum , Episcopum quondam Barensem , qui cùm electus Pontifex eorum temporum vitia tollere , & in primis Purpuratorum mores emendare pro viribus laboraret , hi tertio post electionem Pontificis mense Anagniam , & inde Fundos digressi sunt operâ Joannæ Reginæ Siculae freti , quæ à Carolo Durazzo Hungarorum Duce penè in eodem loco occisa dicitur , in quo conjux regius Andreas ab eadem occisus , aut occisum fuisse rumor fuit . Interea Robertus Gebennensis Cardinalis à collectis Avenione Cardinalibus Pseudo - Pontifex electus est ibidem sedem suam habiturus , cui Balbus ejus temporis Jurisconsultus famosissimus & Catharina Senensis , nec non Catharina altera D. Brigittæ filia , imò tota Italia , Germaniaque cum vicinis regnis vehementer obstitère , favente tamen Clementi VII. (sic nominari volebat) tota Gallia aliisque regnis & provinciis . Inter multa præter electionem Pontificis Urbani metu , ut ajebant , extortam displicebat congregatis Avenione Cardinalibus in eodem maximè , quod intra breve temporis spatum quinquaginta numero viros Ecclesiasticos sacrâ purpurâ ornasset , & ex his Gallicarum partium sex amicos Urbani hostes occidi Genuæ aut permisisset , aut turpius mandasset ; alios item Gallorum defensores Cardinalitia dignitate privasset . Placuit tamen plerisque in Urbano , quod festum Magnæ Virginis , cui à Visitatione nomen est , toti Ecclesiæ celebrandum promulgârit , Jubilæi vero solennia ad annum 33. restrinxerit memor annorum illorum , quos in humana carne Deus Homo in terris transegit . Hæc agens datō venenō

occu

occupuisse fertur, à quo tamen sumendo, futuri præscia, D. Catharina Senen. Pontificem monitis absterruisse memoriae proditum est. Mortem hanc plurimis gratam magis, quam vitam longiorem fuisse testata sunt funebria paucorū lacrymis aut luctibus honorata aut notata a. 1389. Sed. 11.

CCHI. Bonifacius IX. Neapolitanus.

PETRUS antea vocatus, nobili Tomacellorum prosapiâ oriundus, ab Aegidio Cardinale Viterbiensi hunc in modum fuit laudatus : Bonifacius nonus omnium, qui unquam fuerunt Pontificum, ut maximè juvenis, ita & maximè integer, maturus, & gravis. Agebat is etatis annum circiter trigesimum, quem homines in etatis flore tantâ sapientia, virtute, moderatio-ne præditum, non ut hominem suspiciebant, sed ut Numinis effigiem prædicabant, colebant, admirabantur. Talem tamen tantumque Pontificem Banderisi. seu regionum urbis præfeci seditionum novarum Romæ auctores morti daturi fuissent, nisi Ladislaus Apuliæ Rex Romæ tunc commoratus, corriptis armis ab injuriis Bonifacium defendisset, qui tutiora secutus Româ Perusium, deinde Assisium, ac paulò post Spoletum, rursusque Assisium se contulit. Pacatis tandem rebus, fructus primi anni de collatis in Ecclesia beneficiis sibi tradi præcepit, ut Turcis atque Tartaris aliisque Christianæ Reipublicæ hostibus ritè occurreretur. Quanti proin Ecclesiæ manus incrementum & pacem aestimaverit, ex eo ostendit etiam, quod renuntiare Pontificatui suo quamprimum serio decreverit, si tamen etiam Clemens Pseudo - Pontifex suo qualicunque jure cederet. Haud cedere volentem Superum, ut reor, beneficio opportunè vita destituit; in Ecclesia tamen turbas mors nequaquam abstulit; renitente enim ipso Galliæ Rege, Cardinales Galli Avenione collecti Petrum de Luna Aragonem Benedictum XIII. appellatum, novum adversarium opposuerunt Bonifacio. Petrus hic cum D. Vincentio Ferrerio sibi familiarissimo persæpè detestatus fuisse fertur longissimum ejus temporis schisma; verum post adulterinam sui electionem nimium pertinaciter amavit obcæcatus honore proprio, quem in Clemente VII. facile despexit. Atque adeò cum hoc altero que æmulo suo certavit Bonifacius annis 14. mens. 11. intra quos Divorum Catalogo addidit D. Brigittam Sueciæ Viduam. Hujus Pontificis mentionem honorificam faciunt Annales Bavarici & Palatini, cuius Duecem & Imperatorem Rupertum contra

Vice-

Vice-Comites in Italiā cum suis copiis vocavit, quas tamen Galeacius inter Mediolani Vice-Comites Princeps dolis potius, quam armis vicit post reportatam victoriam inglorius magis, quam gloriosus. Exercitum etiam ritè instructum misit Bonifacius contra Bajazethem Turcarum Imperatorem, quem Tamerlanes Tartarorum Dux, à Manuele Palæologo Constantinopolis Imperatore in suspectias vocatus, opportunè vicit accepit, captivūmque ferreæ caveæ inclusit, plaudente ad tantæ rei spectaculum orbe Christiano universo circa an. 1404.

Reflexiones Historicæ supra Seculum XIV.

QUERELAS à variis Scriptoribus in Romanos hujus Seculi Pontifices conflictas, vel certè solidō fundamento destitutas ne obiter inspicias velim, amice Lector, ut ponderatis dein responsis, quod æquum fuerit, noveris judicare, & ferre sententiam virō dignam.

- I. Clemens V. ut absolveret Venetos excommunicationis nodō constrictos, Franciscus Dandalus Legatus genibus adrepere ad Pontificem, & canis instar sub mensa stertere Avenione cogebatur.
- II. Nicolaus V. suōmet se suffragiō elegit. Idem an. 1333. ob unionem inter Latinam ac Græcam Ecclesiam stabiliendam Legatos Constantiopolim misit: verū Episcopi Græci Nicolao rescriperunt in hunc modum: *superbiam tuam tolerare non possumus; avaritiam tuam explore non valemus; diabolus tecum, quia Dominus nobiscum.*
- III. Benedictus XII. præter admissos alios notabiles defectus Francisco Petrarchæ obtulit Cardinalitiam dignitatem, ut ab eodem impetraret sororem mira pulchritudine præditam &c. De hoc eodem Pontifice reliquerunt hoc dystichon famosum, aut infame potius:

*Hic situs est Nero, laicus mors, vipera Clero;
Deivus à vero, cupa repleta mero.*

- IV. VVicleffus, Pontificum Romanorum hostis æquissimus & doctissimus, suā exquisitissimā potissimum doctrinā dedit initium reformatiōni, à Joanne Huss & Martino Lutherō &c, pleniū institutæ. Ita Hübner & alii,

Responsio I. ad I.

ET SI excusserim Historicos bene multos, qui Clementis V. gesta typis mandarunt, prater Hübnerum tamen deprehendi nullum, qui afferebat, Franciscum Dandalum, aut alium à Venetis missum Legatum genibus adrepisse ad Clementem Pontificem, & canis instar sub mensa latitasse, ut anathematis vinculo solverentur cives Veneti. Fac vel istam Hübnerianam fabulam transiisse in Historiam: an idcirco, omissis rebus memoratu longè dignioribus, hoc unum non gravis momenti facinus in libro Historico locum occupet? Severiores hercle poenas, ut superius memoratum est, de Magnatibus, imò Regibus, anathematis sententiâ proscriptis exegbant in Lege Veteri, & in antiquissima Ecclesia Romani Pontifices aut Episcopi, quos tamen ob hoc nemo facile vituperavit, nisi cum locis Hübnerus vituperiò ipse longè dignissimus, si tamen emendationi sponderet locum.

Responsio II. ad II.

SI didicisses, Hübner, discrimen ponere legitimos inter & Pseudo-Pontifices, tunc ipse facilè tuò expungeres foliò Nicolaum hunc ordine tuo & nomine V. Hic itaque cùm invitis Electoribus legitimis Sedem Pontificiam invaserit, & sibi similes Legatos Constantinopolim miserit, hinc fuit ratio, cur merito Græcorum Episcopi hunc in modum rescriperint: *superbiā tuā tolerare non possumus; avariciā tuā explere non valamus; diabolus tecum, quia Dominus nobiscum.* Prudentiores procul dubio fuerunthi Græci; cùm probè callerent, nullo unquam tempore duos sedere Pontifices posse in eadem Sede; indè est, cur longè diversas ad Joannem legitimum Pontificem dederint litteras humilitate ac humanitate refertissimas. Factamen fingas tibi Nicolaum V. juxta Canones creatum fuisse Romanum Pontificem, ad quem nihilominus tuis vel suis verbis paululùm antè recitatis Pontifici responderint Græci: perinde nequam Pontificis, sed potius Græcorum superbia tuum prodet errorem, quo maluisti Pontificem Romanorum, quam Græcos imperito lectori execulos reddere.

Responsio III. ad III.

MIRAMUR meritò vehementer Hübneri & Scriptorum similium in re Historica vel ignorantiam, vel certè injustitiam, quam in male descri-

describendis Pontificum multorum gestis prodiderunt. Vel enim Hübnerus & ipsi non bene legerunt Pontificum Romanorum facta, vel compertam veritatem conantur supprimere Scriptores perpetuo ob - vel subscripti. Scribendi hæc auctor mihi præter plurimos est Benedictus XII. Pontifex laudatissimus passim Historicis omnibus, si eos excipias, quibus Historici nomen haudquam competit. Amabo, ne tædeat lustrare probati calami Historicos, quales sunt D. Antoninus, Petrus Boerius etiam Jurisconsultus celeberrimus, C. Aegidius Viterbiensis, & quiq[ue] alii non aperti Pontificum calumniatores; tum enimvero patebit, quantâ concordia fuerint in dilaudando Benedicto XII. Omissis pluribus, unius aut alterius authoris hoc transfero testes litteras, ut Lectori fidem faciant. Boerius ita habet: *Benedictus (cui & Bonifacii & Benedicti nomina congruunt, quia in ipso vim, quam gerunt, profecto sortita sunt)* Benedictus igitur hic nomine, *vim Bonifacii vocabuli semper studuit opere exercere: fuit enim vita castus, statu humilis, scientia plenus, moribus, non genere nobilis, voce blandus, aspectu bonis amabilis, malis terribilis: Magnates non verens, pauperes refervens, doctos provehens, corrupta de pollens, viros idoneos sublimans, indignos reprehens.* In judiciis insuper factisque suis mirabilis, quoniam non secundum carnem & sanguinem, sed in equitate & justitia ambulavit. Meruit itaque thronum duodecimum possidere verè Benedictus in terris, pariter & esse convictor in cælis: nam bonis laboribus fructus retribuit gloriósus. C. Aegidius Viterbiensis hæc scripsit: *nihil Benedicto in servanda justitia durius, nihil in communi consuetudine mansuetius, nihil in miseriis juvandis incitatius, Senatoriam potestatem administrari jussit Ecclesiae auspiciis, Evangelij electione & observatione delectabatur unicè: pacis & tranquillitatis, quoad vixit, ex Principis Superni iussu studiosissimus fuit.* Nemo Benedictum ex obliquis actibus in crimine vocare potuit, tam solers, vigilans, circumspectus, pius, justi rectique tenax omnibus apparuit.

His duobus Platinam tertium jingo, qui præter multa enconia his verbis Benedictum XII. laudavit: *Semel toto sui Pontificatus tempore sex Presbyteros Cardinales creavit viros egregios, non de sua stirpe, ut nunc sit, sed undeque ad tantam dignitatem vocatos.* Tanta pœ-

terea constantiae fuit, ut dimoveri à recto vel vi, vel precario, vel pollicitationibus nunquam potuerit: bonos enim diligebat, & vicissim malos ac sceleratos aperte odio habebat. In morte autem optimi Pontificis & doctissimi omnes ferè collacrymarunt. Hos itaque aliósque magni nominis authores, Hübner, adducis in medium argumentis fortioribus, confuta, vel tuos severè castiga tumultos, ex quibus, si abstuleris falsitates singulas ac universas, tuam parvitudinem mirabitur oculus multitudine ac magnitudine librorum tuorum prius magnoperè deceptus.

Responsio VI. ad VI.

SAT magnis laudibus ad sydera usque extollunt equidem Hübnerus, Academici Coburgenses, & Lutherani Scriptores alii Joannem Wicleffum, ut superius licuit intelligere; si tamen & mores & doctrinam Wicleffi profundiùs inspexissent, & veritati suffragium ferre didicissent, texderet, nisi vehementer me fallam, utrosque sui facti, malléntque mecum Wicleffum hæreticum dicere, quam reformatorem colere. Ut ordine procedamus, attendere libeat primò ad doctrinam Wicleffi dogmaticam; secundò perpendamus, quantus fuerit in comparatione Doctorum, per tria eaque vicinia VVicleffo Secula, existentium; tertio inspiciemus, quibus prædictus fuerit moribus ac virtutibus.

Dogmata Wicleffi.

1. *Substantia panis materialis, & similiter substantia vini materialis remanent in Sacramento Altaris.*
2. *Accidentia panis non manent sine subiecto in eodem Sacramento.*
3. *Christus non est in eodem Sacramento identice & realiter propria praesentia corporali.*
4. *Si Episcopus vel Sacerdos existat in peccato mortali, non ordinat, non consecrat, non conficit, non baptizat.*
5. *Non est fundatum in Evangelio, quod Christus Missam ordinaverit.*
6. *DEUS debet obedire diabolo.*
7. *Si homo fuerit debite contritus, omnis Confessio exterior est superflua & inutilis.*
8. *Si Papa sit præscitus & malus, & per consequens membrum diaboli, non habet potestatem super fideles sibi ab aliquo datam, nisi forte à Cæsare.*

9. Pof

9. Post Urbanam VI. non est aliquis recipiendus in Papam, sed vivendum est more Graecorum sub legibus propriis.

10. Contra S. Scripturam est, quod viri Ecclesiastici habeant possessiones.

11. Nullus Prelatus debet aliquem excommunicare, nisi prius sciat eum excommunicatum à DEO : & qui sic excommunicat, fit ex hoc hereticus vel excommunicatus.

12. Prelatus excommunicans Clericum, qui appellavit ad Regem vel ad Consilium regni, eo ipso traditor est Regis & Regni.

13. Illi, qui omittunt prædicare sive audire verbum DEI, propter excommunicationem hominum, sunt excommunicati, & in DEI iudicio traditores Christi habebuntur.

14. Licet alicui Diacono vel Presbytero prædicare verbum DEI absque auctoritate Sedis, sive Episcopi Catholicci.

15. Nullus est Dominus civilis, nullus est Prelatus, nullus est Episcopus, dum est in peccato mortali.

16. Domini temporales possunt ad arbitrium suum auferre bona temporalia ab Ecclesia, possessionatis habitualiter delinquentibus, id est, ex habitu, non solùm actis delinquentibus.

17. Populares possunt ad suum arbitrium dominos delinquentes corrige-re.

18. Decima sunt pure eleemosynæ, & possunt Parochiani, propter peccata suorum Prelatorum, ad libitum eas auferre.

19. Speciales Orationes applicatae uni persona per Prelatos vel Religiosos, non plus profunt eidem, quam generales, ceteris paribus.

20. Conferens eleemosynam Fratribus, est excommunicatus eo facto.

21. Si aliquis ingreditur Religionem privatam qualemcumque, tam Possessorum quam Mendicantium, redditur ineptior & inhabilior ad observationem mandatorum DEI.

22. Sancti instituentes Religiones privatas, sic instituendo peccaverunt.

23. Religiosi viventes in Religionibus privatis non sunt de Religione Christiana.

24. Fratres tenentur per laborem manuum viclum acquirere, & non per mendicitatem.

25. Omnes sunt Simoniaci, qui se obligant orare pro aliis, eis in temporalibus subvenientibus.

- 27° *Reflexiones Historicae supra seculum decimum quartum.*
26. *Oratio præsciti nulli valet.*
27. *Omnia de necessitate absolute eveniunt.*
28. *Confirmatio juvenum, Clericorum Ordinatio, locorum Consecratio reservantur Papæ & Episcopis propter cupiditatem lucris temporalis & honoris.*
29. *Universitates, Studia, Collegia, Graduationes & Magisteria in eisdem sunt vanâ gentilitate introducta, tantum prosunt Ecclesie sicut diabolus.*
30. *Excommunicatio Papæ vel cuiuscunque Prælati non est timenda, quia est censura Anti-Christi.*
31. *Peccant fundantes Claustra ; & ingredientes sunt viri diaboli.*
32. *Ditare Clerum est contra Regulam Christi.*
33. *Sylvester Papa & Constantinus Imperator errarunt Ecclesiam dotando.*
34. *Omnes de ordine Mendicantium sunt heretici, & dantes eis eleemosynas sunt excommunicati.*
35. *Ingredientes Religionem aut aliquem Ordinem, eo ipso inhabiles sunt ad observanda divina Praecepta, & per consequens ad pervenientum ad regnum cœlorum, nisi NB. apostata verint ab eisdem.*
36. *Papa cum omnibus Clericis suis possessionem habentibus NB. sunt heretici, eò quod possessiones habent : & consentientes ei, omnes videlicet Domini sæculares & ceteri laici.*
37. *Ecclesia Romana est Synagoga Satanæ, nec Papa est proximus & immediatus Vicarius Christi & Apostolorum.*
38. *Decretales Epistolæ sunt apocryphae, & seducunt à fide Christi ; & Clerici sunt stulti, qui student eas. NB.*
39. *Imperator & Domini sæculares sunt seducti à diabolo, ut Ecclesiam darent bonis temporalibus.*
40. *Electio Papæ à Cardinalibus, à diabolo est introducta.*
41. *Non est de necessitate salutis, credere Romanam Ecclesiam esse supremam inter alias Ecclesiæ.*
42. *Fatum est credere Indulgentiis Papæ & Episcoporum.*
43. *Juramenta illicita sunt, quæ fiunt ad corroborandos humanos coneractus & commercia civilia.*

44. Au-

44. *Augustinus, Benedictus & Bernardus damnati sunt, nisi paenituerint de hoc, quod habuerunt possessiones, & instituerunt & intraverunt Religiones: & sic à Papa usque ad ultimum Religiosum omnes sunt hæretici.*

45. *Omnes Religiones indifferenter introductæ sunt à diabolo.*

Atque hi errores Wicleffiani secundum seriem hanc relati, à Concilio Constantiensi fuere condemnati, ut posteritas Wicleffianos errores intelligeret copiosius, & vitaret diligentius.

Jam quantus in comparatione aliorum Doctorum fuerit, attendamus. Sunt libri Joannis Wicleffi nec multi, nec magni. Inter universa ejusdem scripta principem, nisi fallar, locum obtinuerunt Tractatus duo, quos adversus Religiosos Mendicantes conscripsit; sunt hi tamen aliique ejusdem libri omnes copiosissimis referti erroribus: quot enim ac quanti errores ex calamo Wicleffi fluxerint, paret ad oculum ex paulo antea allatis positionibus. Patet item ex eo maximè, quod nec Joannes Huss, nec Joannes Calvinus, nec Martinus Lutherus, aut horum associæ Wicleffi vestigia fecuti fuerint, nisi facto discrimine inter permultos errores, quos non amplecti, sed tanquam hæreses declinare, aut certè tanquam errores evitare secum constituerunt. Legat enim, cuicunque integrum fuerit legere traditos à Joanne Huss, vel Calvinio, vel Luthero fidei articulos, & deprehendet, eosdem inter se & VVicleffum toto, ut ajunt, cœlo dissidere. Discrimen amplius notabit Lectio attentior, si animo bene perpendat suò, quod duorum vel in unico dogmate dissensio sit maxima in Fide discrepantia: huc quippe quadrat bellissimè effatum Philolophis juxta ac Theologis notissimum: *bonum ex integra causa, malum ex quolibet defectu.* Haud ambigo, quin de hisce rebus abundè constet Hübnero & Lutherizantibus aliis; & tamen ab his ipsis tanti dicitur VVicleffus, ut vel ob doctrinam suam singularem primus magnæ reformationis auctor dici queat, atque omnibus per complura Secula Doctoribus longissimè præferri mereatur. Agedum igitur, reflectamus mentis oculos ad Seculum XIII. XIV. & XV. perpendamus viros doctissimos, quos & à fronte & à tergo, cominus & eminus cernere potuit VVicleffus; si námque Romana Ecclesia VVicleffo longè superiores, aut certè æquales exhibuerit Doctores, non habebunt Protestantes quicquam, quo deinceps glorientur VVi- cleffianâ doctrinâ olim tam vanè elati.

Scripto-

SEDIT Pontifex usque ad annum 1216. Innocentius III. qui duos tomos edidit, in quibus continentur libri doctissimi ultra viginti. Praecesserunt per omnia antecedentia, & secuti sunt Innocentium per subsequentia tria Secula tum Pontifices, tum Purpurati Patres eruditione, scientia, & experientia sanè plerique, aut maximam eorum partem si inspicere lubeat, clarissimi. Fidem dubitanti facile faciet Adm. Rev. D. Canonicus ab Eggs, qui in suis libris, quos *Pontificium Doctum, & Purpuram Doctum* jure meritissimos appellavit, tam Pontificum, quam Cardinalium libros plurimos, Sermones, Homiliae, Epistolæque ferè innumeræ, magnâ solertiâ annotavit.

Scripsit Gyntherus Parisiensis Monachus Historicus, ab Henrico Canisio merito inter viros doctos numeratus circa an. 1200.

Helinandus Gallus octo supra quadraginta librorum auctor maximi aestimatus à D. Antonio & Vincentio Bellovacensi.

Conradus Urspergensis Abbas ex Ord. Præmonstrat. Germanus, circa an. 1210.

Honorius Augustodunensis librorum Theologicorum & Historicorum multorum auctor, circ. an. 1220.

D. Antonius de Padua Ulyssiponæ natus plurimis miraculis in vita jam clarissimus, ob conciones, variorum hominum conversiones, & libros suos doctissimos *hereticorum malleus*, ab Honorio autem III. Pontifice *Area Testamenti* vocatus. An. 1231. mortuus, altero mox anno ab obitu suo in numerum Divorum relatus.

D. Raymundus de Pennafort Hispanus Barcinonensis D. Dominici alumnus religiosissimus, miraculorum gloriæ, Jurisprudentiæ & Theologiae scientiâ maximè conspicuus circ. an. 1230.

Guilielmus Parisiensis Theologus facile 28. librorum auctor notissimus. circ. an. 1240.

Jacobus à Vitriaco Gallus, Episcopus Tusculanus à Thoma Cantipratensi & Surio magni aestimatus.

D. Edmundus Cantuariensis Archiepiscopus in Anglia.

Alexander de Ales Anglus Ord. D. Francisci DD. Bonaventuræ & Thomæ Aquinatis Praceptor.

Hugo

Hugo de S. Caro Burgundus Ord. D. Dominici, qui præter libros per multos singulari industria conscripsit Concordantias in SS. Biblia, circ. an.

1250.

Humbertus Viennensis Gallus quintus Generalis Ord. D. Dominici mul- torum librorum Scriptor eruditissimus.

Vincentius Belluacensis Ord. D. Dominici Auctor quatuor Speculorum, scilicet Doctrinalis, Historialis, Naturalis & Moralis.

Robertus Sorbona Author Collegii Sorbonæ, qui præcipue scripsit de conscientia & confessione, circ. an.

1260.

B. Albertus M. Lavinganus Suevus Ord. D. Dominici, Episcopus Ratis- bonensis, inter Theologos & Philosophos prodigium, mortuus est an.

1280.

Thomas Cantipratensis Ord. D. Dominici, discipulus Alberti M. D. Thomæ Aquinatis condiscipulus, cuius etiam in edendis libris strenuus fuit æmulus.

D. Thomas Aquinas Italus Neapolitanus Ordinis D. Dom. illustris san- guine, illustrior longè sanctitate, doctrina & sapientia inter Theologos & Philosophos Phœbus, auctor septendecim tomorum, mortuus an.

1274. ætatis 50.

D. Bonaventura Ordinis D. Francisci Italus Balneoregiensis, Albanensis Episcopus & Cardinalis, author octo tomorum doctissimus & sanctissimus, mortuus eodem anno, quo D. Thom. tempore Concilii Lugdu- nensis.

Udalricus de Argentina Ord. D. Dom. M. Alberti discipulus, circa an.

1280.

Ægidius Romanus Ord. D. Augustini, Archiepiscopus Bituricensis, D. Thomæ Aquinatis discipulus, quem Magistrum suum edendis libris strenuè imitatus fuit, circa an.

1290.

Richardus de Media villa Anglus Ord. D. Francisci D. Thomæ æmulator, Raymundus Lullus natus in insula Majorica ob variam eruditionem suam & doctrinam à multis *Doctor illuminatus* dictus.

Henricus Gandavensis Belga Archidiaconus Fornacensis auctor egregii operis Quodlibetorum, & permultorum aliorum librorum.

Scriptores Ecclesiastici Seculi XIV.

Joannes Duns Scotus, Doctor meritò Subtilis vocatus, auctor fuit per multorum librorum omni scientiarum genere refertorum. Mortuus est an.

1308.

Augustinus Anconitanus Ord. D. Aug. vir omni doctrinarum genere clarissimus, uti testimonium perhibent multi ejusdem libri in Bibliotheca Vaticana servati.

Idiota doctissimus & humillimus, qui suum nomen suppressit, ut hominibus author lateret, soli Deo pateret.

Petrus Aureolus Ord. Minorum Archiepiscopus Aquensis an.

1310.

Antonius Andreæ Aragonius Ord. D. Francisci, Scotti discipulus doctissimus.

Durandus à S. Portiano Ord. D. Dominici, Episcopus Meldensis, insignis Theologus, qui singulari humilitate Ecclesiae judicio ac sententiæ suos subjecit libros.

Franciscus Mayronis Scotus Ord. D. Francisci, Scotti discipulus celeberrimus.

1320.

Guilielmus Okam Anglus Ord. Minorum Scotti discipulus ab heterodoxis magni aestimatus, quod contra Joannem XX. dict. XXII. Pontificem scripserit pro Ludovico Bavarо Imperatore.

Monaldus Dalmata Ord. Minor, Archiepiscopus Beneventanus, simul Theologus & Jurisperitus, Martyris laurea coronatus à Saracenis.

Nicolaus Lyranus relicto Judaismo Ordinem Minorum ingressus, vir planè doctissimus.

Petrus Paludanus Burgundus Ord. D. Dominici, Patriarcha Hierosolymitanus variorum operum auctor.

Guido Catalaunus Prior Generalis Ord. Carmelitarum, Episcopus Majoricensis scripsit ingens volumen de hærcibus omnibus.

Petrus Bertrandus Episcopus Aeduensis, qui plurima disputavit & scripsit de Jurisdictionis origine, & præcipue de Jurisdictione Ecclesiastica.

Lupoldus Bambergensis vir eruditissimus scripsit librum de Juribus Imperii, in quo multa addidit Juribus ad Historiam Ecclesiasticam pertinentibus,

Joan.

- Joannes Andreas Bononiensis Jurisconsultus doctissimus, scripsit in quinque libros Decretalium &c. 1340.
Joannes de Baccone Anglus, Ord. Carmelitarum Provincialis, Theologus & Philosophus doctissimus.
Simon de Cassia Hernicus Ord. D. Augustini, vir summè Religiosus, scripsit quindecim libros de rebus gestis Servatoris nostri JESU Christi, præter alios libros similes complures.
Henricus Suso Germanus Ord. D. Dominici, vir omni virtutum genere clarissimus, veluti testantur ejusdem etiam libri virtutum doctrinæ plenissimi.
Robertus Holkoth Anglus Ord. D. Dominici auctor in Theologia Scholastica & Ascetica multùm probatus. 1350.
Thomas Argentinensis Germanus Ord. S. Augustini Prior Generalis Theologus & Asceta famosissimus.
Gregorius Ariminensis Ord. D. Augustini Prior Generalis par Thomæ Argentinensi Doctor.
Richardus Radulfus, Archiepiscopus Armachanus, scripsit novendecim libros adversus errores Armenorum & aliorum &c, ex quo Joannes VVicleffus multa describens malignè applicavit.
Franciscus Petrarcha Florentinus plurimorum & diversissimorum operum auctor à nemine non maximi aestimatus. 1360.
Nicolaus de Gorram Gallus Ord. D. Dominici scripsit in libros tum Veteris tum Novi Testamenti doctissimè.
Joannes Taulerus Germanus Ord. D. Dominici Orator & Scriptor prorsus insignis.
Manuel Caleca Græcus doctissimus scripsit librum contra errores Græcorum pro Latinis. 1370.
Henricus de Hassia Carthusianus in sacra Scriptura versatissimus.
Joannes Rusbrochius Belga, vir rerum Divinarum contemplationi valde additus, multùm laudatus à Dionysio Carthusiano.
Marsilius ab Ingen in Academia Heidelbergensi Doctor & Rector doctissimus. 1390.
Baldus Ubaldus Italus Perusinus Jurisconsultus etiam hodie celeberrimus.

Scriptores Ecclesiastici XV. Seculi.

ANTONIUS de Butrio Bononiensis Juris Pontificii Doctor egregius,

1400.

Joannes Capreolus Tolosanus Ord. D. Dominici, D. Thomæ Aquinatis propugnator studiosissimus.

1410.

D. Vincentius Ferrerius Valentinus Ord. D. Dominici DD. Apostolorum imitator ferventissimus miraculis etiam clarus.

Franciscus Zabarella Patavinus, Florentiæ Archiepiscopus doctissimus.

Petrus ab Alliaco Cameracensis Archiepiscopus, doctrina ac dignitate par Zabarellæ.

Joannes Gerson Gallus, Cancellarius Parisiensis orbi notissimus.

1420.

Thomas Valdensis Anglus Ord. Carmelitarum Provincialis trium tomorum auctor clarissimus, in quibus solidissimè etiam refutavit VVicelleffitas & Hussitas.

Augustinus de Roma Episcopus Nazarenus Ord. D. Augustini multorum librorum auctor.

1430.

Paulus Burgenensis, relictâ Judæorum sectâ, denique Episcopus Burgenensis creatus, scripsit varia opera pro re Catholica.

Henricus Kalteisen Ord. D. Dominici in Concilio Basileensi disputavit per tres continuos dies contra Hussitas de libera prædicatione Verbi Dei.

1440.

Joannes Ragusæus Ord. D. Dominici in eodem Basileensi Concilio orationem habuit doctissimam per octo dies de Communione sub utraque specie contra Hussitas.

D. Bernardinus Senensis Ord. D. Francisci, vir doctrinâ, scientiâ & miraculis clarissimus universam Italiam concionibus, totam verò Ecclesiam librîs illustriorem reddidit.

Joannes de Polemar Archidiaconus Barcinonensis in Concilio Basileensi per tres dies dixit contra Hussitas de civili dominio Clericorum.

B. Joannes Capistranus Italus Ord. D. Francisci D. Bernardino amicissimus, librîs & laboribus pro Ecclesiæ utilitate in se suscepis celebratissimus, scripsit etiam contra Hussitas.

Alfonius Tostatus Hispanus, Episcopus Abulensis, vir sanctitate & doctrina, quas exemplô & calamô copiosè prodidit, famosissimus.

Flavi-

Flavius Blondus, qui Eugenio IV. à secretis fuit, scripsit Historiam Romanam, in qua Ecclesiasticae Historiae pars magna continetur.

Nicolaus Tudescus Siculus, Ord. D. Benedicti, Abbas & dein Archiepiscopus Panormitanus, fuit Juris Canonici peritissimus, author octo tomorum extitit.

D. Antoninus Florentinus, Ord. D. Dominici, & indè Archiepiscopus Florentiae multorum ac variorum librorum author doctissimus juxta ac sanctissimus, parvo in corpore eximiam gerens animam, mortuus est an.

1459.

Aeneas Sylvius Senensis, denique Pius II. Pontifex Maximus, qui solus doctrinâ suâ, scientiâ, prudentiâ, experientiâ, libris editis omnes Romanorum Pontificum hostes facile confundit.

D. Laurentius Justinianus Venetus, Canonicus Regularis primûm, dein Venetiis Episcopus, & denique primus ibidem Patriarcha, doctrina ac sanctitate miraculis comprobata maximè insignitus.

Joannes de Turrecremata Hispanus Ord. D. Dominici, Episcopus Sabinius & S. R. E. Cardinalis, Theologus & Jurisperitus eximius.

Bessarion Græcus, Episcopus Nicænus, & denique S. R. E. Cardinalis, editis libris & Legationibus Pontificiis maximè insignis, pro unione Latinæ & Græcæ Ecclesiæ scripsit, præter complures libros, orationem prolixam simul & maximè nervosam.

Georgius Scholarius Græcus doctissimus, qui orationes varias & libros pro Romana scripsit Ecclesia.

Nicolaus de Cusa Germanus, Decanus S. Florini, deinde Episcopus Bruxensis, ac tandem Cardinalis, scripsit duobus tomis contentos libros permultos.

Dionysius Carthusianus Belga doctrina ac sanctitate maximè conspicuus.

Thomas de Kempis Belga, inter Canonicos D. Augustini Regulam amplius, permultis libris doctrina ac virtute refertissimis claret.

1460.

Ambrosius Camaldulensis Florentinus, Generalis Abbas sui Ordinis doctrinâ ac prudentiâ eminentissimus.

1470.

Gabriel Biel Germanus, qui Tübingæ in Würtenbergia diu docuit & scripsit complures libros.

1480.

Joannes Picus Mirandolæ Comes ingenio & doctrinâ suo tempore Maximus,

Marsilius Ficinus Florentinus insignis Theologus,
 Joannes Nauclerus, nobilis Suevus, Præpositus Tübingensis,
 Albertus Krantzius Theologiæ, Juris Canonici Doctor & Professor, nec
 non Historicus celeberrimus.

Felinus Sandeus Ferrarensis Jurisconsultus celeberrimus.

Joannes Trithemius Germanus Ord. Benedicti, Abbas Spanheimensis &
 Herbipolensis Theologus & Historicus famosissimus.

Horum omnium & longè plurium aliorum authorum libros inveniet
 Lector annotatos partim à C. Bellarmino in libro de Scriptoribus Eccle-
 siasticis, partim in discursibus Coburgensibus &c. ex quibus primum ac fa-
 cilè erit colligere, quām exiguis, & ferè nullus sit Joannes VVicleffus
 comparatus tot ac tantis viris doctissimis, qui ante ipsum, cum ipso, & post
 ipsum in lucem ediderunt libros. Nec oblitum, aut ignarum hic velim
 quemquam, quod Typographia hoc primum Seculo decimo quinto fuerit
 inventa, anno nimirum 1440. Argentinæ à Joanne Guttenbergico, uti te-
 statur Theophilus Raynaudus; vel 1452. Moguntiæ à Joanne Baptista Fau-
 stio, uti perhibent alii. Unde apparet, quod tametsi tum in Canonicorum
 Collegiis, tum in Academiis, tum in monasteriis, tum in privatis domibus
 inveniendi fuerint viri doctrinâ celeberrimi, paucos tamen eorundem vel
 libri os scripsisse, vel scriptos typis mandâsse. Quare neque his ulla ratione
 comparandus venit VVicleffus inter plurimos gigantes pygmæus. Quod
 si tamen VVicleffo ob suam doctrinam adeò multum sit tribuendum, ut
 inter reformatores, si Superis placet, Ecclesiæ vel primum locum occupet,
 quid tribuendum esle censemus viris in omni scientiarum genere ver-
 fatissimis iisque ferè innumeris, qui à duobus his nostris ultimis Seculis in
 universa Ecclesia Romana floruerunt, & copiosissimis libris non modo
 Europam, sed & reliquas orbis universi plagas impleverunt, quibus pro-
 fecto nequaquam comparari poterit pars Europæ non adeò spatiofa, in qua
 reformatores, hoc est, deformatores, si ita loqui Latinis liceat, Ecclesiæ
 Septentrionem versus instar noctuarum in tenebris nidulari coeperunt
 ab uno alteroque Seculo.

Tandem quibus virtutum exemplis ac moribus Ecclesiam reformârit
 VVicleffus, videbimus modò. Notissimum nobis est Evangelii oraculus,
 quos mores colere studuerint Pharisæi. Verbis virtutem præferebant, o-
 pere prodebant vitia, sepulchris dealbatis non absimiles. Diversam à Pha-
 risæis

risæis tenuit semitam VVicleffus, verbis nimirum prælusit operibus, ore, & opere superbissimus, quam notam characteristicam de hæreticis nobis reliquit D. Hieronymus. Quisquis jam de superbia VVicleffi dubitat, is animo revolvit suo & oculis allatas superiùs propositiones plurimas ; in iis sanè ab inferis ascendit grassatus per terras ad Superos usque , sua unius sententia circumscribens & comprehendens mysteria omnia, nullo humilitatis aut humilitatis relicto vestigiò : juxta VVicleffi enim definitivam, ut loquimur, sententiam & oraculum velut ex tripode prolatum cacodæmon Deo imperare potest. En ! quanta potestas tribuatur inferis ! Ex mente VVicleffi infallibili Romanus Pontifex sua excidit potestate, errârunt Imperatores, erravit, & turpiter hallucinatus est status totus Ecclesiæ tam sacer, quam civilis ; nullius valoris sunt ferè amplius Sacra menta ; nullius vigoris sunt qualescunque leges, quoniam ita mandat VVicleffus, & instar Platonis jubet quiescere. Est hæc sanè plusquam Tarquinia superbia. Verbis nunc jungamus VVicleffiana opera per pauca. Erat VVicleffus natione Anglus Parochus Luttlevoræ in diœcesi Lincolniensi. Junxit parœciæ suæ denique Præposituram, ut appellant, Cantuariensis Collegii, quam graves ob causas cum Cantuariensis Episcopus, consentiente Gregorio XI. Pontifice, eidem ademisset, adeò irâ & audaciâ provectus fuit, ut Episcoporum & Summi Pontificis potestatem labefactare ore & calamo nunquam destiterit, Longius indè progressus Marfilii Paduani & Janduni hæreses amplecti cœpit. Tandem ex Berengario, VValdensibus & Albigensibus, damnatis ab Ecclesia Romana hæreticis, varias excepit propositiones damnatissimas, quas ipse alii suo ex cerebro petitis multiplicavit, & pertinacissime propugnavit; et si aliquando ob doctrinam suam in vincula datum palinodiam cecinerit, promittens saniora , promissis tamen nunquam staturus; in sua enim copiosa hæresi ad agonem suum usque perseveravit, die D. Thomæ Cantuariensi sacro paralyti extinctus. Vivum damnavit Synodus Londinensis, mortuum Constantiensis , cuius mandato cada ver VVicleffianum exhumatum ignique infami traditum , cineres vero in profluentem abjecit; quod viventi utilius contigisset. Nunc vel stans, vel sedens delibera, Hübner, an VVicleffum suam maximè ob doctrinam reformatorem potius, quam deformatorem Ecclesiæ malis dicere. Mihi deliberatum satis est: VVicleffo longè potior est mihi plurimorum Theologiae, Jurisprudentiae, Historiae, & omnium aliarum vel scientiarum vel artium

artium peritorum superius dictorum eruditio summa, scientia incomparabilis, sapientia coelestis & sanctitas perspicuis, iisque plurimis miraculis corroborata. Potior mihi etiam sit, oportet, gemini Concilii & totius Ecclesiæ authoritas, quam unius viri ambitiosissimi simulque pertinacissimi, male viventis ac morientis exemplum.

Seculum decimum quintum.

CCIII. Innocentius VII. Sulmonensis Italus.

COSMUS Milioratus Sulmonæ honestis natus parentibus eam laudem tum ante, tum in ipso Pontificatu, vel ab ipsis Romanorum Pontificum obreceptoribus, fuit promeritus, ut eorum unus Theodoricus Niemus de Cosmo postea Innocentio VII, verba multis digna calamis reliquerit, quibus ait, *Colsum fuisse mitem, probum, benignum, castum, non superbum, non avarum, non cupidum, Simoniae oforem, & experita in rebus agendis industria.* Eligendus & electus in Pontificem Innocentius juramentò se obstrinxit, renuntiaturum se quamprimum Summæ Sedis, si perinde sua Ecclesiæ pax redderetur, & Petrus de Luna se Pontificem non gereret amplius. Verum Ladislaus Neapolis Rex metuens sibi à Gallorum copiis, quò minus suo juri aut dignitati Pontificiæ renuntiaret Innocentius, effecit, cogens eundem, unius Regis privato commodo postponere bonum universi. Isipse tamen Rex ex amico in hostem Pontificis mutatus ex Ecclesiæ gremio ejici anathema meruit, in cuius gratiam receptus est equidem, sed absque suo merito, immo culpa sua majori Romanorum civium seditioni causam & ansam subministrans vice altera exauktoratus fuit à Pontifice: Romani quippe Proceres à Ladislao suffulti identidem novas excitârunt turbas, quas ut sedaret Innocentius, undecim, atque hos inter quinque Romæ natos creavit Cardinales. Verum necdum sic sedata tempestate, Ludovicus Pontificis nepos inscio ac invito Patruo gravissimam de Romanis civibus sumpsit vindictam undecim eorum necans, Detestatus est hoc factus

cirus